

G, Št. 28

Ivan Tavčar, Antonijo Gledjevič

24 listov

Antonijo Redjević

Historična zgodba

I.

Buči morje adrijansko!
 Vekdaj an ti lo^s slovensko.
 Ko ob tebi morda bela
 Naših dedov so cvetela.
 Tenta.

Bilo je pomladansko jutro leta 1787.
 Sonce je izhajalo v svojem krasu nad
 starim Dubrovnikom in metalo žarke
 na daljno morško planjavo, da se je
 premenila v svetlo prebro. Vse je bilo
 vse še spi. Sedaj pa sedaj ^{se so} buti^{li} (valo-
 vi z večjo močjo ob breg, ter ^{se} ~~trčajo~~ ^{trčajo}
 motili občini mir. V luki se je gibalo ne-
 kaj malih čolnov, ribarji po njih
 pa so spali, ali vsaj leno ležali med
 mrežami.

Na bregu se je islega jutra spre-
 hajal zlovet, javil v obleko svojih
 dubrovniških gospode. Bil je še

mlad, komaj kakih 28 let star. Izpod
črnega trigelnega klobuka so mu
padali na ramo gosti lasje; lica
je bil bledega, ali očesi gledali so
serpo izpod temnih obrvi; na strani
je nosil tenak papir, kakor je bila
navada tedaj.

Temirno je hodil ob vodi; tu in
tu obstal, ker govoril na pol glasno
sam s sabo.

Vi niste gledali nekdanje slave
starega Dubrovnika, niste zrti istega
prosvaja, katero je strahovalo Afriko,
ker podperalo onemoglo Hispanijo.*
Naši očedje so strahovali benečanskega
leva in kraljica avrijaškega mojca
je pred njimi krepčala in pri njih
prosila beaško miru! Ali sedaj gos-
poduje nad nami Turčin, okoli prave
nas čeró, še nam praznijo zakladnico.
Benečan sbeza grabljive perste po
lastni in ljudovladni in v posmeh
mo naj čumazanejšemu Albanžu!
*) Ragusa je podperala Karola I. v vojih proti Afriki.

Kn sedaj je vse mrtvo, in vse je propa-
lo, kar je bilo dobrega in krepkega!
Gundulič, Palmova in drugi, kje so?
Ostal pa je pod osabem in slabolen!
V jamstovih haljah razglajajo ma-
limi papirji po koozu, pod širokimi
palcuskami napenjaajo nosove, ma-
hajo imenitno s psihološnimi rokami,
ker pije kudeče vino in - vladajo
slavni Dubrovnik! Vi niste videli
nekedanjih dni!"

„Križ je, ker je križ¹² je zdihoval je
žalostno, in eto malo, zapuščeno in
skalno domovino!“

Potem pa se je zamislil, prekinjal
iz persa roki in nagnil glavo.
A morja pa je javela papa, ter
mu razpikovala lase in mu hla-
dila vroče lice.

i Holiko živali, drobnih živali
je tu v plani vodi, a vsaka je
srečnejša od mene!

Sklonil se je, ker pobral pisano poljevo, katerih leži brezbrojno po morskih pregovih

Vistini prekrasno stanovanje, ali
vendar - in razdrobil jo je med prsti,

kako podobno naši vseslavni gospodi.
javlja se v indijsko blago, valja se po
sirskega škertaku, ter si žida, j pisa-
nega kamena svoje palače! A ko
bi se nekdaj poljubilo baljemu putu
nu v Parigradu, da bi naglⁿⁱ puhlo
glavo - in vaše Ragnze več ni!

Razburjenemu položi sedaj nekdo roko
na ramo. Nagl se opre in pravi veselo:

„Ti si, Palmola, danes prišel pozno!
Poglej!“

On pokazal je proti modri višini,
kjer je solnce že visoko plulo med
oblaki.

„Ti si je dolgo tu?“ je vprašal Pal-
mola potem.

On pristavil je ironično:

„To pa vem, da si je na pisoi^o Krate pre-
klel naše starešinstvo, naše Salamancanje
in Dolonježe*, ter jih pomelal na Dno
vožam, v pičo morskim volkovom!“

„Dolječega bi ne zaslužili!“ je vskliknil
Gledjvri, ter odvezal mali joln pri
bregu.

Prijatelja sta stopila vanj, ter se
kmalo zibala pred luke. Tujčlejal pred

* Imena političnih strank v Ragnzi.

njima slavni, stari Dubrovnik, krog in krog odan s zelenimi vinogradi! Bazi-
lika svetega Vleha pa je veličastno
plamčela v žarkih jutranjih, in okoli nje,
krasen venec, mnogobrojne palače mestne
ga staresinske! Proti ^{severu} jugu pa se je vi-
dela luka Gravosa s svojimi ladjami, in
pisanimi jadrni. Leta 1667 je bil v Dub-
rovniku pohres razrušit skoraj celotno
mesto. Ali obiasu naše pripovedi je
bil je sozidan novi Dubrovnik, boga-
tejši in krasnejši od prejšnjega!

„To je naš Dubrovnik!“ je dejal Pol-
mota z navdušenjem (plemenitaj je bil,
in iz stare staresinske rodbine.) Poglej,
Antonjo! ali ni to vredna kraljica sinje-
ga morja? Kaj hočejo Benčanje s svo-
jimi na Koleh operlini kočani? Ragu-
za! Kamnila hiš Kamnidega primorja,
ob katero vžarjajo brez vepcha Adrije
seršiti valovi, kako si krasna!“

Uladso lice se mu je razžarilo, veselo
je spustil iz rok, ter vzdal in stegnil
roke proti mestu:

„Jopel mora priti nekdanja
slava!“

„In jaz ti pravim, da ne pride več!“ je
velikimil Antonjo, da ne pride več,
na veke ne več!“

Polmota se je pobesila glava.

"Kako da ne?" je vprašal žalostno.
"Kako da ne; Palmota? in Antonjo
je zgrabil strastno njegovo roko, zato
ne, ker vi hočete prenehati j slavno-
ga našega Dubrovnička italijanskega
gnjezda, ker vi plemenitasti hočete,
da bi se tu vdomačila francoska
vojskovanost!"

Ki mu vedel odgovorili Palmota.
Tiho veslala sta dalje. Morje je lahno
zibalo mali joln, ali veslaca v njem
so obdajale tužne misli.

On v istini mi bilo lahko življenje to-
daj. Slavna nekekdajja Gudovalada je ležala
prez mori na tleh, kupčija je hiralas
in pešim se množila. Vladajoči stari
plemenitaji pa se niso hoteli ničesar
niti, bolj kot nekekdaj so bili osabni.
S starim svojim plemenom so se bahali,
vsako je hotel bolj plemenit, bolj stare
korevine biti. Nekateri neumnjeji so
celo patetično perdili, da njihov narod
izhaja od nebeskega pova samega. Peš-
lo je domoljubje. Ničlo je plujalo, laškar
in francoska publost. Vse je propadalo,
mar in slava. To pa je počlo v serii
Antonje Gledjevič. Bil je zadnji slav-

nik, dubrovniških pesnikov, pojen v premo-
žni meščanski podovini, iz tako zvanih
Antoninov. Kot enjinega pesnika so ga
dubrovniški plemenitaji radi vabili v
svoje družbe. Ali nikjer ni našel so-
rodnega si serca. Samo mladi Palmota
se ga je bil s jurno, skoraj obročjo
ljubeznijo oklenil. Dasi ni umel slokov
genijalnega peveca nad obago domovino,
so ga vti vendar tako počarovali,
da je s strastjo prihajal v njegovo
družbo.

Ko je Palmota zopet pogledal na
svojega prijatelja, je bil ta zginej; pro-
ga med obzorjima se mu je bila zgu-
bila, in bliščice sta se mu zarisale oč-
sa.

"Palmota, in vendar bi bilo lahko
drugače, je dejal, drugače!"

In sklonil se je proti njemu:

"Govoril ti bodem nekaj, kar je dose-
daj še skrivno ležalo v moji duši!"

"V naših žilah teče slovanska
kri, prišel je narodnično, Nagaja je
slovanska hči! Slovani jo obdajajo
krog in krog in še daleč proti peve-
cu." In Otraka je tak moč, da sla-
va slovanska! O nji mi je pripove-

dovolj star menih, ko sem ga obiskoval na pregu svelega Andreja. *) Kaj razoval mi je svelega Kirila svetel Knjižec, ter s ponosom govoril o moči naših rodov. Tjeter obdan je s ledom severni pol, ondi gospodujmo mi; Tjeter vro vroči studenci zemlji iz osereja, ter bega po pabeljanih pušččinah vilka gazela, ondi je naš glas, naša slava! Sirokko skrilsko planjavo imajo v lasti naši bratje, in turško cesarstvo je slovansko cesarstvo! On svetli minih mi je proskoval iz starih pisem, da mora pasti Islam, in da boče naš Dubrovnik zopet kraljeval v slovanskem jurgu! Kaj gospoduje po morji Nencian, naj ima paracensko bogastvo; mi imamo bogatejšo Devino! Ali osmansko mora pasti, če hoče ostati Dubrovnik!

Palmota je s občudovanjem, ali vendar s strahom zrl na svojega prijatelja. Stikrati je bilo je po požarvaškem pomirju in nekdanje osmansko krepko cesarstvo je že

bilo pričelo hirati in v drobno puhnati. A
vendar je imelo njegovo grozovito ime
na obalah jadranskega morja je toli-
ko veljave, da ni nikdo pričakoval
pogina tega bolnega orjaka. Mladi ple-
menik pa je pogledal plaho navzgor,
če ni morda nepoklicano uho čulo
prijateljevih besed. Vsaj je tedaj sla-
vna ljudovlada Avstrijskemu caru pla-
čevala ~~in~~ pribut, ter čepela pod varstvom
štambulskega; vsaj se je to varstvo kot
se precejšnje vsepeh dubrovniške di-
plomacije štelo!

„Turcija mora past!“ je vprašal pre-
strašen. Ali pozabiš Antonjo, da stavi
Dubrovnik ji vi, ter diha le pod var-
stvom osmanskim? Kje bi je bil, ako
ne bi imeli tega varstva! Morda bi
se pu gostil v Benicah, ali bi pa pasel
po naših grobljah Morjaka svoje koze!¹³

Palmota je bil penabojer pri, in
ni ruda, da je tako govoril.

Sevdihi pesnik pa je planil kričati
ter kričati:

„Ha po posledki vaših publik
glas, vaše modrosti! Takali ste samo
glata in pod Avstrijskim Avbunom derli
Krislgana, derli nevernika, derli svo-

jega brata. Ali ias je vas preplul! Ser-
bija in Hercegovina iskali sti zavetja
v Dubrovniku, vi ju niste poslušali!
Ias je vas preplul! Bog se vas usmili,
vas, plemeniti aser, ko pomislite blake
v Stambula, ter poljubujete pse never-
nitke kot drage brate. To je v istini
slavna republika, ha! ha!"

Palmoli se je zabiskala polja med
prepalnicami. Oni pa mu je pahlo ^{trije} po-
ljil roko ter dejal polajzljivo:

"Opusti, vsaj ti nisi tak, kot so
drugi! V tvojih žilah peče kri plavnik
percev in jabelko ne pade daleč od
debla!"

Vakaj iasa je molial, potem sprego-
voril žalostno:

"Vsaj tudi jaz menim, da je bolje mol-
iati! Vsaj se brez uspeha klicajo mer-
lici iz grobov! Tu pa, Dubrovnik, kaj
je sedaj? Merlici v glati rakvi, s svetlim
povont!"

"Ne govori tako prišino Antonjo!" In
Palmoli je z grozo vperl manj svoj
vicsa, ter resno pristavel:

"Gledjavič, ti pač ne ljubiš svoje
domovine!"

Pesnik se je nekam jurno presel
pri teh prijateljevih besedah ter snoras

obledele. Ali kajrom se ga je polastil
sabit in josta so se mu zgubila v ja-
ničljivem posmehu.

Mogoče, da ji ne ljubim! Ali pa ku-
di! Vaj tako govor, kot glavni gospod
de ferva, sedajnji veleimenitni rektor
naše prekrasne republike! Dobra duša
sreča morda pravno sedaj svoje ju-
sticije sili, ter govori glasno bo-
nečanske smotke! Pri tem pa brez
dvombe enomer govori, kako da je
vladavje bejavno! bejavno!

II.

Molči morje! Kam si, djalo,
al' si ladje pokopalo,
jih razbilo ob peči,
da jih videti več ni!
Jenka.

Prijatelja sta omolknila. Solnce je krasno
sijalo in ker je bilo v pozni pomlad, že
tudi prap močno pripekalo.

V Dubrovniku se je pričelo življenje gi-
bati. Mesni postopaki so polegali pod
hlaku, ribarji pripravljali vesla, ali pa
obračali jadra po sapi. Tudi mesčanje
so vsajali. Pobožne žene in bogotne
gospice so prihajale iz hiš, ter lehnos slo-
pale k svetli baziliki. Vmes pa so se

gibali gospodici, bogatih, keasno s glatim
obšitih oblekah, tu in tam postajali; tedi
dajali znanjem jutranji pozdrav. Sedaj
pa sedaj se je prikazal Paskilji's sena-
tor s pucei: puknji in s silno parniko
na glavi, počasno sopeč s pladno palico
k resnemu posvetovanju.

Pesere vsega minika so mi dolga
s perci oblake in mislil sem in mislil.
— Ali kaj? Sedaj jih moram pa izru-
vati, sedaj sem prepričan in tu je bil
Antonjed glas pema / da smo živel brez
vepeha. Slovansko nima prihodnosti na
obalah svojega morja!

To izgovorivši je glasno zastokal, se
nagnil bez čolu, ter močil perke s plami
vod, ter si močil celo, da bi si ohladil
vrole mozgane. Bilo mu je, kot, da bi mo-
ral glasno zajokati. Ogledal je na svojega
prigatelja. Ali Palmota je mirno veslal,
in ni čutil, kar je morilo perce vbojemu
pesniku. Kako čudi? Tako mlada kri iz-
rejina s obilosti, ter vsaki dan pitana
s plavo pekečanja! Čutil je strastno svo-
jo domovino, ali slovanskega, domovinske-
ga čuta ni imel nikacega. Ni mu bilo
mnozo mar, če poslanc laška Raguza
ali pa slovanski Dubrovnik. Bil je tak,
kot vsi sedanjí plemenitaci dubrovniški!

Da kmalo bi ti bil pozabil povedati najno-
vejšo novico! je prišel veselo, ko mu je
Gledjevič le predolgo časa molčal. Fernan-
do Gozze se je povernil iz univerze, iz Pa-
dove! In kako krasno slikan! Vičnj
je v družbi pri Cervi razveseljeval vsot
našo gospodo. Po najnovejših pravilih fran-
coskih, pravim pi, ki vladajo sedaj na
dvoru nemurliivega kjerševita, pravna
svoje obnašanje. In to je Krasno!"

Pesnik pa mu ni odgovoril. To pa ga
ni bodlo.

Las je, da se poverneva v mesto! je Pjajal
lahko krevono, obrnil čoln proti bregu,
ter opazoval palače Krog luke. Ondi pri
bogatem dvoru gospodov, de Cerva se
je zibala pri jidu: postopje je segalot
do vode: krasna gondola. Bila je pre-
prečena z modrim beneciarskim satnjem,
katere se je močilo na obeh straneh
v valovih. Lenaka oseba pa je stopila
iz malih vrat pri jidu, ter si v čolnu
vsedla na blazino. Nji nasproti pa se
je vsedla plujabnica. Štari pluga
pa je vodil veslo, ter odvrnil pokra-
ja. Palmoti pa se je pavezilo oko.

"Ha kako preča! je vzkliknil lahko-
živno, tu sprehajja se mlata de Cerva!
Mariza De Cerva, ta Krasna cvetlica!"

„Diabla hči peklorjeva! je odgovoril An-
tonjo, ter se ozrl proti Kraju, danes mi
mora pač vse ogreniti miono jutra!“

„Krasno, dekle, sila krasno!“ in Pal-
mota je vodil jošo proti bogati gon-
doli. Mi pa ničemo zamudili lepe
priložnosti, da ne bi pokazali, kako
se je pešanja dubrovniška, dobro izre-
jena mladina „lepenu spolu“ dobri-
kala.

„Krasna Armida, je dejal mladi ple-
menita in lahus vstal, ter prepuslil
vesti svojemu prijatelju. Krasna Armida!
! Pa se je nekolikokrat gibino priklonil:
Ko vas vidiva, nesrečna pastirja,
na ti zapušteni livadi, vstajaji se jo-
kajote perce, pozabiva svoje polje, svo-
je pejave, ter hvaliva neskončnega Jova,
da nam je dovolil doživeti ta pre-
srečen trenutek! Krasna Armida! ja-
ljubljena pastirja chrepniva poljubiti
ti vaša nježno počico!“

In dekle se je plavko smijalo, ter
mu prodalo roko, katero je nekoliko kotras
galantno in zvesto pridržal. Ko pa
je videl, da Ulečjevič le molči, in
da se ^{že} pa di dekle ne zmeni: vsaj je bil
let Antonin! je zopet prišel:

Ne zamerite mi, nebiška Gorislava, ako
 vašemu varstvu priporočam nesreč-
 ga tovarša Nadmilova. Iverjav
 mu je pobrala naj ljubeše jagunje
 in čede, in blisk vnovil mu mla-
 do brego nad pludencem; zaboraj po-
 vesja glovo in polje poni!!

To je govoril Palmato z največ res-
 nostjo, pokajal z roko na spremle-
 valca svojega, ter zopet prijel za veslo.
 Divna Naklica, je spregovorila An-
 tonjo takoj z lahko vidljivo ironijo,
 nevarnejši kod blisk neba, moji brezji
 so mi oginjani bliskovi vaših jabolčnih
 oves. Razgrajšil sem se videl vas
 na teh tužnih planinah, ali mesto
 tolažbe me je pri vas zadelo še tužje
 gorje!!

Kdor ve, kako ostra, da je bila me-
 ja med stanovni in nekdanjem Dubro-
 vniku, in da se je plemenitost na
 meščina ogradila s zaničevanjem,
 kdor ve, kako, da so se upirali
 selikazi, da bi si ohranili čisto
 kri, ta tudi ve, da so pile pesni-
 kove besede prederzne. Marija, de-
 lerva je od serba zarodela. Hi vse-
 mogočnega rektorja, pa tako sma-
 zani borghese!! -

„SedANJI pastirji so goljufivega ser-
ca, govorila je vroho, vsi in golovos
tudi nesječni Nadmilov!“

On gledala je lahko na morje,
dela svoj obraz v dolgo časne gube,
ter se igrala s knjigo, v naročji ji
ležalo. Bil je francoski roman.

Mno je opral Palmova pregreh
svojega prijatelja, ter se takoj po-
slovil pri gospi.

„Voj se lepote, visoka Danira,
je pekkel, se žalostjo vidiva vboze
pastirja vaše prve perce, s tugo po-
vernera se v svoje votline, Da toživa
to gorje bleščicemu Kapniku, sum-
ljajocim vironu in preberno listini Pre-
vesom!“

On pogledal je črna proti bregu, gospi-
ca pa je R plovce nagnila svojol
glavico, potem pa pricela brati, ter
z gondolo lahko plula po mirni vo-
di.

Prijatelja pa pla je na bregu novost
ločila.

„Zvečer pri rektorji!“

„Dobro zvečer pri rektorji!“ je odgovo-
ril Gledjevič.

Oni pa je odšel, ter se zgrabil med
hišami. Ali Antonjo je še nekaj časa

ostal pri vodi, ker pobesil glavo, kakor
da bi premišljeval.

Vse je prvi, vse je minilo! Slovansko
ga Dubrovniku ni več - in ga več
ne bo več!

Polem pa je stopal po Korsu in se
konečno zgubil v postransko ulico. -

III.

Ljudje krog mene se verste
se smeja, se veseli,
Moj duh je kamen in molči,
Ni komur nič ne govori.

Jenke.

Francesco de Cerva je bil iste dni rektor
v Dubrovniku. Ponosen in na svojo rodo-
vino vsakomur sloves. Pisal je ~~pluje~~
bolj kot domače, ter popolnoma pozabil,
da je njegove rodovine Koverina bila
slovanska.

Kakor smo je povedali, ^{na} vnela se
je bila pešaj v Dubrovniku tudi Fran-
cočina. Francoške neslane navade,
knjige, in velika lahka mišljenost!
Ali nekaj dobrega, starega duha
je bilo še vedno ostalo, in Dubrov-
nik se ni bil čisto zgubil. Se se
je ljubila veda in pesem, in
mnogo je veljalo, ako je umel ple-
menitost skovati dva, tri laške, ali

pa je celo latinske verzje. Pismnik se je
cenil že od nekdaj v Dubrovniku!

Nekdo de Lerva se je trudil, da bi
pridobil ^{me} ljubitelja lepih umetnosti. Krog
sebe je rad zbiral dubrovniške prve gla-
se, ter se v njih gostil in popival.
Tudi vlikane mescane je povabljal, a ti
so morali, seve, le v prazničem zabijanju
osvajati.

Tako je bil tudi istega večera bo-
gato družbo k sebi poklical. V prostornih
dvorani je sprejemal svoje goste, ter
jih vodil k dolgi mizi, k visokim sto-
lom. V kristalnih kupah se je pomejili
rušee vino, smokve in druge sladkarije
pa so polnile prostori med njimi. Na ve-
likem ognjišču je projemal slab ogenj,
v glatih posodilih pa se je palilo dra-
go olje, ter dajalo prijetno svilobno.
Bilo je prijetno in zabavno tu noči.
Zunaj pa so padale debele kaplje izpod
neba in morje je bučalo. Dobro je de-
jalo gostom tu na varnem, na mehkih
sedanjih.

Obran je bil cel dubrovniški
kapital in inteligencije! Francesco de
Lerva je sedel na jasnem mestu, med
krogi starih senatorjev. Tu so je bilo go-
vorjenja! Stikovali so široke parnike sku-

pa, sedaj se malo posmajali, sedaj jo-
 pel resno majali temna obra. Tu so-
 deli po Gondola, Palmola, Laboga, Gla-
 tarič, in še obilo drugih, menitnih
 glav starih podvin. Pri ognjišču
 pa so sedele njihove pottarane gospe
 ter skrbale o starih paj in prebernih čas.
 Srečno gvide v svilo in atlas, s
 snimi obrabi, ponosne in hudoobne!
 Na gredih glavah pa so nosile po
 visoke plojse močnatih, plujih las!

Bizet inteligencije bilo je pričujočih
 mnogo pesnikov in učenjakov. Prišli
 so bili glavni benediški inec plemen-
 tar Gjorgi, Vinko Petrovič, Ivan
 Atlety, Gjona Nesti in drugi. Pa
 tudi svojega prijatelja ne smemo
 pozabiti. Antonjo Gledjevič je se-
 del prav z dolič ob mizi, pri vhodu.
 Sredi mladih plemenitnikov je se-
 del, ter poslušal njihove pogovore.
 Ali sam je malo govoril.

Glava današnjega večera, dajala pa
 se je preč dvombe Ferdinand Goz-
 ju, mlademu pravniku. Vbeničanski
 obleki, z malim krogelnikom pod pazdu-
 ho, in z lastnimi kodri / katere je
 isti čas malo podo nosil, / ter rudiimi
 lici, bil je v istini lep človek. Ali
 bilo neblano, prebitano obnašanje, mu
 je dajalo vtis omejenosti, neprebar-

ljive plesnosti. Tako, ko je bil prišel,
ga je stari Gozje vlekel k ognjišču,
ker ga predstavlja nekaterim gospan,
ni ga do sedaj še niso bile videli.

„Dovolite signore, je dejal z očevoškim
ponosom, tu je moj sin, ki se je pravno
iz Padove povernil.“

Fernando pa se je urno priklanjal
ter poljubaval stare, vele potke in govo-
ril:

„Krasne gospe, vas ves vdani sluga
Fernando Gozje!“

Viri nam ne povejo, ali so stari Dekleta
zarubela ali ne. Pa kdo naj bi bil to
tudi opazil, skozi koliko barve, kate-
ro so sli bile nametale na lica?

Gospan pa je vno kmalo omajala
jezike in pričela se je živa govorica
in sicer tako živa, da se je žensko mo-
ralo takaj vmakniti v ženske sobe.

„Francesco ferra, je vpil Janez Ablety,
poslušaj kaka sreča! Oni dan, ko smo
na dvorišču popravljali vodnjak, smo
izkopali krasno rimsko amforo! Sicer
pa pijani na slavo naši republiki!“

Ta pekši je žil stari antikvar kupu
vina v gerlo.

„Ali jo je vinko že videl? Kričalo jih je
deset. Ali si je napravil pesem nanjo.“

Vinko Petrovič?

Vinko Petrovič pa je bil tedaj že star, slaboten, in latinški vez mu ni več peklo. Bil je skriptor Republike. Lahno je pokimal, sivo glavo in dejal:

Kaj hčiemo, kaj hčiemo? Mi smo jo skoraj v grobu in tako plavi, tako stari!

Tedaj pa se je oglasil benediktinec Ignacij Gjorgić:

Petrovič je vprašal, ali delas so pesni? V starosti bi menil, bežijo ^{pobegnejo} muje od nas, duh pesa in le malo se redi!

To odgovorivši je pokazal smejaje na svojo osobo. Bil je menda neobičajno polste postave. Malo je jedel, malo pil, ni spal na trdih tleh - ali osoda ga ni ljubila, - ostal je do smerti lep rejen!

V starosti pobegnejo muje od nas? Skoraj bi vam častiljiwi Gjorgić, oporekal, oglasil se je in tudi gozje sladko, skoraj bi vam oporekal! Poglejdi se gospodično Sunderi-jovo, to prekrasno žensko!

Sunderi, znana prijateljica gospe Mainstanon, je bila puno v isti dobi vso Evropo preplula, s svojimi sladkovodnimi romani.

"Tjema, doktor, ijema,!" dejal je benediktinec.

"Na jast naši republikli!" pa je kričal Adleby vmes, ter si zopet zvernil kupol vinda v gerlo.

"To stori, vbatnil se je v pogovor med Gjorgiča in Gozgeja stari zdravnik Flori, to stori vse moč narave! Boljši sokovi! boljši sokovi! vse časti vredni gospod pater!"

"Mogoče, signor Flori, je odgovoril Gozge, narava stori veliko - ali pa ti vquam vendat ne hotel verjeti!"

"Kaj da, zaježil se je oni, kaj da sokovi ne? Tisti slahni sokovi v Mervi, - doktor Gozge vam rečem, naredijo človeka ali srečnega, ali nesrečnega. Vsa ste poznali mladega Poškovica, signori! Ljile! njemu so vdarili blagoflošni sokovi čez meje, vdarili v možgane, ter ga umorili! Gorje ti sokovi!"

Opazivši pa, da ga nihče ne posluša, je omlaknil. Bil je samo meščan - ali kupro dobrega vina je pibil tudi pri plemenitih kraljih mijah.

Vendar pa njegove besede niso vsdale brez odmeva. Peter Poškovič je bil izmed najgenijalnejših pesnikov starega Dubrovnika. Mals let prej/1722/ ga je bila do hitela žalostna smert. V divji

vročnici se je bil izvil svojim curajem,
skočil v predjem nadstropja skozi
okno, per las na slatku razbilo glavo.
Gledjericem ga je vedelo gor čee
prija beljstvo. Vlojila leta lenake
Džore, enake zelje. Zalostno je
vskliknil Antonjo, ko je vstihnil
zdravniki:

„Vbogi Peter! smert kosi nevomigeno,
ter pokosi pravno naj krasnejše veselje!“

„Gledjeric govorijo smerti, in Janez
Atleby je prijel za kupo, pustile so
dragi Antonjo! Piva raji na slavo
svoji domovini!“

Ta dobrodušni stavec se ni jisto nič
razsrdil, ko se pesnik ni zmenil nje-
govega klepetanja. Lahko dušno je sprag-
nil časo, si okresel napersne bele
spice, ki si jih je bil polil z vinom,
ter se potem drugam obrnil. -

„Ali injete, lerva, se je oglasil senator
Marin Tndugi, ali injete, kako žalost
mi napravlja ta Gledjeric! In vas
nove sem ga prosil, da bi nam spisal
kakovo dramo. Ali kaj mi je odgovoril
ta človek? Da nove več dram priša-
li, signori! In vi vsi ste videli njegovo
krasno „Gorislavo“, njegovo „Damiro.“

„Kase gledališče mora propasti, je
prislovil zadnji prodpiratelj dubrov-
niškemu, slovanskemu gledališču, čisto

propasti, vsaj mi hie mi ne dela!'
"Us mi lile se ga, Antonjo Gledjevič,
Kričal je stari anli. Kvar, us mi lile se
ga!"

"Gospod senatos je govoril presnico! Se
daj ne pišam več dram!" je odgovoril
Gledjevič merylo.

"Onemogli po muu dobri pokovi, ver-
jemile mi to, doktor Pjotze!" govedal
je Flori.

"Pustili ste poraj tiato vse delo, An-
tonjo? je povprašal bened. Klinec.

"Vsaj je več polja, več njiv, pakro
tgnarj!"

"Vi mladate pedaj elegije, ode, epe-
je slovanske! parvesetil se je Tuduži,
in kolikto bi pšlarsil, signori, da jima
Antonjo kaj gobovega, Vjpin! Vsaj do-
volio, dragi ferva, da Dram bere!"

"Kaj bere, naj bere!" Kričalo je mnogo
glasov.

Polihnul je nemir.

Gledjevič pa je hladno kerono razvil bel
list, vstal, si zgledil s čela lase, in
pričel prati. Vstalo mu je donel glas
po prostorni dvorani. Ali kdo bi propisal
dolge obraze častilih gospodov sena-
torjev? Bila je klavka, ali hudobna
satira na dubrovni? ko plemenit aslo!
Mladi Palmota si je z roko zakril ob-
raz. Nekoliko mladik aristokratov pa
je planilo k svojem repirjem, kateri

»narobeje, se ga oklenila in dejala:

»Ali jest te imam tako, tako rada!«

Tu kako ji je kopernela duša, če ji je jest z resnim očesom na lice, ter ji gladil z roko črne kožre.

»Ostani vedno, kakor si sedaj, draga Bazilja in ne želi si proci v pogrebu ni svet!«

Skoraj se je spopela nad malim slavecem, da jo je vabil proci od brata dalje, dalje pija, kjer se je poljubavalo s černo krdico nebo z modrim morjem. Tu se v mehkih plazinal je imela dole premištevati, dokler ji ni zabrisnil spanec oces. Tedaj pa se ji je tako prijazno sanjalo: Tedaj bila je tam »krdici zarji, med rožami, med kipečimi valovi najkrasnejših oblakov.

Tu kaj je slavec pel, kaj je pel tako sladkega? To ji ni bilo nič skrivno, in duša ji je prekipela v stoberih radostih in z bels se ji je, da jo je hipoma obšel sam svetlični prah, tako droben, tako plahobarvan. Tu ko se je pebe bolj dobro ogledala, kajle, bila je sama svetlični prah, tako droben, tako stoberobarvan. Tu kviško je hitela, kviško je z glademu solncu, katere je na obolku modrega neba vabilol

na sebi mlade poje sinove iz velikih
kelihov. Je je bilo ondi - ali kaj se
je prebujalo. Solnce pa je stalo vs
istini na visokem oboku, ter veselo
sijalo skozi okna. Mnogo je svetlo. Iz
bazilike pa je vollo gromel zvon in
Dubrovčanje so pili pred božje
oltarje slavil boga in njegove do-
brote. Mara Marka pa je prišla in po-
vedala, da jo čas s cerkvarji in da brat
je jahan.

*

Druzi dan po istem večeru, ko so bili
dubrovniški plemeniti, si izvergli meš-
čanskega pesnika iz svoje prede, je
bil praznik nebohdra. Antonija se
ni videl na obrazu vihar prebkle
noči. Veselo je stopal na strani Bazilje
proti katedrali.

„Danes pojo tako lepo zvonovi, dejal v
je leba, danes pojo naj veselje v celu
lebu!“

„To povedala ti je Mara, jeli?“
„Tudi to je tako! O božicu bi peli pač
veseleji, ali ne morejo, ker vejo, koliko
da bo še krpel novi izveličar; s veli-
ki noči ne smejo, molijo, ali o nebo-
hodu je, dobro vse, vse veselo!“

Antonjo se je dobrovoljno smejal. Skopila sta
v visoko cerkev. Spremil jo je do njene-
ga mesta, ter ji podal molitveno knji-
go, katero je nosil dosle! Potem pa se je
naslonil na plebec, in čakal, da bi se
sveto opravilo pričelo.

Pred oltarjem pa je mäseral stari
nadškof sam, ter v svojem blestku
pel v slovanstkih glasovih slavo bogu.

Na dolgi ladiji pa je bilo vse polno
plemenitaskih parov. Vojadji pa
so stali mladenci, podvis. senatorji
in prihodnji up. stare ljud. vlade.
Vesno so pisčali svoje klobniške
pod tankimi pazduhami, vijali
orlove po lepih dekletih; sedaj
pa sedaj prijemali late poiznike pri
svojih papirjih, ali pa vtekli bele
ropce ~~iz žepov~~, namočene z naj-
močnejšimi vonjavami, ter jih pri-
tisKavali na duševnom, da bi se
okrepčali v ti poparici. Kras vseh
pa je bil Fernando Jorge! Napenjal
se je na vso moč, vporočiti na zgla-
no ljudstvo. Jedno mer se je zibal na
endecih, visocih petah; tu malo po-
vojžal z mečem, ter se zopet obernil
k svojemu sovodu, ter mu nekaj
smejaje poveral na uho, sedaj si

ogledaval mali peretan na belim peretu,
sedaj zopet bliskal s skupljenimi po-
gledi po Gledjericu na daleki od
njega ob slebru slo nečem.

Obrad je bil dokončan. Polagoma
so vtihnili glasovi percev. Nje je hitelo
zapustiti kraj, kjer jih je bila dolga
slovesna masa vrtolovno vrtela.

Stari peratorji so hiteli k starim so-
jim ženam, ker z njimi gravitacijsko
stopljali proti izhodu. Tu pa so je-
mali posodo s počlo vodo, ker so po-
dajali gospem, katere so si varno
omnožile gubena čela, da bi ne privle-
č nevarnost barva na licih.

Ali ko je Anlonjo došel s svojo
sestro do vrata, ni ko ji je ravno hotel
podati blagoslovljeno vodo, prehitel ga
je Fernando Morge, vzel pakreni Koljir
in z lahkim smehljajem in globokim
poklonom ga podal Baziliji. Dekle je
zardelo nad vročim njegovim pogledom.
Gospodiči Krog in Krog pa so vizjali
nasa, migali si, česli in poklani.
Gledjericu pa je vobila bledeba čez
in čez obraz do penin las, vbovi so
se mu sketili in povzdignil je sredi-
to po ko.

"To je moja sestra!"

In predno so ga v Peržali sosedje, udaric
je klopceja po lici. Temu pa je pradel
kobelj iz roke. Sam ni hotel verjeti,
kar se mu je bilo zgodilo. Obdal je ko
kip kamniti. Posem pa se mu je igralo
srdilo jecanje iz pers. Hotel je prijati
za meč, ali tovarši so ga obklozili; ko
s pito odprljali.

Bazija pa je polje počilo, ni bral jo
je moral bolj vesti, kot pa voditi
do hiše domaće.

v Dubrovniku pa je nastal kriti.
Kar je slabo častilo mesto, se ni bi-
la zgodila tem plavim pinovom
taka pravda. Blato je metalo na vse
slavajše rodovine, na vse nobitke.
Najhujše Razni je vreden! In de Cerva
je se isto popolnoma sklical, mestne
svatke pa posvetu, da bi sklenili; kako
v Puriti predveznega Antonina. Vjica
bi ga bili rešili, če bi ga ne bil vzel
v varstvo stari Palmota. Z ostro be-
sedu je pogrjal nevarnega plemen-
itasa, kateri si je tako vatrunic
slavno očelno ime, da se je pred celim
svetom dobrihal uborni meščanki.
Today pa je prišlo pod plavim parn-
kamni gorati. Ti moški očelje so vi-
deli sedas v hiru vsi, da je pregreha

stobil mladi Gogje. Naravnost je slavnost
rodovinske. Tu prav je stobil omagani
ta Antonin, da ga je kajnosel prozles-
gi. L. kako je to ratalo!

Pašuvanski pravnik pa je istega večera
tudi prvo opominjajočo pridigo svo-
jega očeta, starega senatorja, ki mu
je na perce prokladal, da naj prihodnje
bolje pazi na svoje obnašanje in
čast pokrovine.

V

Kaj da počne s tla so vgnane,
Ki veselo
So veselo
Po gredicah mlade Mane?

Euna je sijala in brezbrojno zvezd
je migljala krog nje. To bila je noč
s kakoršnimi je oblagodarila narava
samo prekrasni, poetični jug. Slovesu
se zdi, da po celi zemlji vse počiva, za-
dovoljno in veselo; ni več perpljenja,
ne polja, sama tišina in tišina! Sreča
tudi, kako pluje čas s večnost; če se-
daj pa sedaj najibljiviš drevesa, je
kakor da bi se dvigal stvarni duh
s svojimi perotami nad nami.

Tudi s pesnikovem verbu je poč-
valo vse; saj se je že skoraj jesen glasi-
la in cvetlice so žalostno povčale

vele glavice. Oliva pa je bila polna sadu
in stari njeni prijatelji, pepelnati sla-
vec je bil morda odrinil se dalje
probi jugu.

Ali pa pod olivo je stala Margita in
bilo je videti, da nekoga pričakuje.
Plamencev oko je vpirala proti sose-
dovemu vrtu, ali se pa tudi ope-
ra boječe k vislovi hiši, kakor da bi
se bala od ondodaj nevarnosti.

Hipona pa se je nad ograjo pri
sosedovem vrtu priklanjala sem na ose-
ba, se lahko spustila v mehko-
perst, ter hihelala k dekletu.

„Fernando!“

Z nadohli se je sklonila k njemu, ki
je klečal pred njo, ter ji poljubaval
belo roko. Ogledala se je z njim mi mehki-
mi lasmi, ter s sladjo pila sladki
strup njegovih ust. Vzlil je pred njo
vso ljubezen, čustva in plamencev,
ki je lahtno vročemu jugu. Vse ji
je objubil, ahal, in onkaj mu je verjo-
la vse.

Antonjo Medjeric pa se je zibal tedaj
v sanjah, ter ni slutil ničesar!

Tu vendar je bil to Fernando
Goyce. Komaj pol leta je bilo preteklo
od tedaj, ko ga je bil pred celim
svetom tako glasno zagnamoval!

Ali kdo pozna žensko srce, kdo ga pozna?
VI.

Vij mi sladki up nazaj,
Moj edini sovražnik je bil!
Ženska.

Prišli so viharni zimski dnovi. Mo-
je je pogotno puhalo ob kraj dubrov-
niški in med stari mi poslopji je
žvižgal piš tako močan, da si je ma-
lo kdo upal na ulico. Antonjo Gledje-
vič pa je imel zimo tudi v senci. Ja-
piral se je v sobo in mnogo pisal.
Lamo sedaj pa sedaj je obiskal svo-
ga prijatelja Palmato. Ali tudi bol-
zati je min je vzel konec zime. Vse-
slavni senal je bil odločil mladega
plemenišča, da se je udeležil poslanstva
v Stambul, katero je neslo davke
veličastnemu caru. Iz Bosne in Her-
cegovine so prihajale slabe vesti. Turci
je klal in moral slovanske brate. Pesnik
je zdihoval in zdihoval, ker izlival
svoje žalosti v perda polne pesmi. Časih
se ga je pa tudi potastil pahir, da je
z divjim krikolom udrihal po spacenim
svetu.

Tako je prišlo, da je imel pevec z na-
poinjočo spomladjo bolno srce, bolno

dušo. Ko pa so se verbovi pojavili, zapustil je z Rajiljo stari Dubrovnik ter se pošel v svetlo pravico v malo leho postopje, katero je je od nekdaj ondi imela Gledjevičeva rodovina. Mala hišica predi vrta je bila krog in krog obdana s svetlim, po stenah pa prepregana s bersjem, katero je bilo ravno zeleneti pričelo.

Ko je videl vabilno to mesto pred sabo, in pod sabo mirno morje, nad sabo solnce lahko pekoče in na okrog in osrečje narave kipice svetle, ali mu je pač dejalo srce: prusti žalost, sedaj napravijo boljše časi? Bog ve? Zamisljeno je peljal sestro v njeno sobico, ter ji dejal žalostno: „Rajilja! Tu je umrla tvoja mati! Tu mi je tvoje varstvo na srce prolagala!“

Kaj je bilo dekletu, da je tako obledela in kakor grešnica stala pred svojim bratom? Ali leta ni opazil ničesar, ter odšel v svojo šavnico in ondi pical peli dan.

Tekli so dnevi. Na Poone je prišlo nekaj begunov. Otonjo jih je sprejel. Pot svojo srečo, in poslušal, kako da govorijo Larijo kurtiki paše. Serce

mu je prokalo in žalostno je dejal:

„Slovanstvo umira! umira! In vendar
vseke sedaj narava in vesela je
v nji vsaka stvar!“

Tu ni mogel prestati v spomlad-
ninskem raji, gnjusila se mu je ktera,
katera je rado vedno hotela svoje želje
skozi okno v izbo; studilo se mu je
vedje in pešje ptic. Hlidel je mest
suhotno živostjo, dubrovniško prelehal
ulico za ulico, ne mene je svojih
starih znanec. Pozno večer, ko se je
bil že gosti mrak vlegel na zemljo,
povračal se je počasi proti Gravozi.

Tako je bilo narega večera. Solnce
je bilo v valovih gatonilo, ribarji so
japnili čali svoje čolne, ter se vlegali
na tlak kraj hiš in zavijali svojo
večerjo. Antonijo pa je prišel mimo.

„Lijh ga, kako ^{zanima} slevati od poti!“ de-
lo se je predi ribarjev.

„Domace skerbi! domace skerbi!“ od-
govoril je jeden.

„Kdorkrog Gravoze ribari, mes-
i kaj ve!“ prislovil je drugi.

„Ha! ha!“ zakrožili so jo vsi.

„Temu radejo pogov, se je se jeden ogle-
sil, in revež morda ne juti!“

Antonjo pa je divje planil proti nje-
mu.

"Kaj blebetas, ilovec! ji vpsal jžno.
Tedi pa se je vlatnil vnies star ribic:

"Tedi mi moremo, da jnas mladof
sestro, Antonjo!"

"Moja sestra!" in takoj so ga hotele
zajensiti vse moči.

"In je se ne motim, napaljeval je
starec, videl sem ravno sedaj, ko sem
s jolnom javil v prostajo, mladega
plemenitasta ^{Ki se je} ~~plazil~~ iz morda. Proti
Gravozi gre, sem, dejal, proti Gravozi,
ali ne povarši?"

"Ho! ho! proti Gravozi! se je tropa
smejala.

"Proti Gravozi pravite!" in Antonjo
je planil iz nesrečnega kraja. Tla so
gorela pod njim in divje je klet s
svojim perci. V besnem teku je sko-
raj premeril celo prv do Doma. Tama
je bila nastala in, le redko se je
tu pa tam prikazovala jvejda na
nebu.

Pred njim je ležala očetna last. Varus
se je približal k vhodu. Tedi pa se
priplazila iz njega moška osoba, za-
haljena v dolg plašč. Ogledala se je
pazno na vse strani, problem pa hotele
otiti proti Dubrovniku. Togolus je

je planil Antonjo k nji, zagrabil plešče
in /: Ker je ravno luna stopila iz
gora! / spoznal znano obličje.

„Fernando Joze!“ je vs kliknil tre-
petaje. Vsem pa so ga zapustile mo-
či in na zemljo se je pgrudil. Oni
pa je odhittel.

Tako plašnega ni pričakoval, ko
je hitel z burhim srcem proti do-
mu. Skodaj brez zavesti je čepel sklon-
jen na pleh, izmed job pa so mu
sikhali glasovi nerazumljivi, ali vsaj
komaj razumljivi.

Včepni hlad ga je končno pro-
budil. Polagoma se je vzdignil, ter se
vlekel, hišo. Tiho je vstopil v sestins
sobo. Bazilja je sedela pri luci, ter
brala; lice pa ji je čudno gorelo.
Marla je čepela v kotu, migala z
ustni, in boječe perla na prilege.

„Bazilja, vprašal je skoraj proseče,
Bazilja, kdo je bil tu?“

Tu dekle je porzignilo glavo,
„Kdo, da je bil tu, Antonjo? reklo je
trespice, kdo? - jaz ne vem Antonjo!“

„Ti ne veš, Bazilja, ti ne veš!“

Tu molče je odšel. Ko pa je Marla
zankpala vhode, in la ga je še, ko je
lebal po svoji sobi in govoril sam s sabo.

Čula ga je, dihovati in stokati. Tisto noč
pa ni spala ~~nobeno~~ nobeno oko
mali hišici.

Ko pa se je jutro za gorami prebu-
dilo, se je Antonja v vrvini valjal
po svojem ležišču in dihal je in
se pobil.

Poklican je bil stari Flori. A z bra-
do je majal in vedel malo tolažila.

„Ako ga ne rešijo, dobri sovrazi nje-
govi, moral bove pod zemljo.“

Bazilja se je kopala v solzah. V ma-
lih dneh ji je minulo večje iz lice,
in upadla sta ji ovesa. Ni se premak-
nila od postelje bolni kove. Leta pa
je visel med grobom in življenjem. Ali
črna narava njegova je premagala
vse, in zopet je ozdravel.

Bilo je krásnega dneva, ko je pri-
šel upravitelj k jastvi. Bazilja je od-
perla okno, da je solnce sijalo v
sobo. Ko pa se je zopet obrnila k
postelji, bilo je na njo operto jasno
bratovo oko.

„Bazilja, zaklical je in se vzdignil
iz blazine, Bazilja, pojdi sem!“

In prepešaje je pristopila k nje-
mu. Vrijel jo je za ovrso rekoč:
„Geli, Bazilja, da ^{si} bila le sanja!“

Oglej revica! in vzdignil se je še bolj,
in cel sem takle, takle grozne sanje!
Takle sanje! Nožgani so se mi hoteli
prekijati iz glave! Bazilja, česar se
mi je že sanjalo? Glej, da si hotel
oskrbniti grob svoji materi, da si
mi vnečedila prvotno ime in še
velikto hudega! (To je dobro, to je
dobro, da mi res!) Jeli ti Bazilja,
in položil ji je lahno roko na glavi-
co, jeli ti Bazilja, da to mi res, da
so to le sanje bile, Bazilja?

In njegovo globoko oko je perlo
sketalo na njo, kakor da bi ji ho-
tel iz dna duše izteči pesnico.

"Bazilja!" dejal je glasneje.
Dekleta pa so se vnelile debele
solze iz oči in pričela je jokati, pletla
čez brala, in skrivala bledi obraz
v njegovi odeji.

Kti Antonjo je omahnil na bizič
in vdejal besedice. Roko pa je pritiskel
k čelu, kakor da bi hotel zabra-
niti, da bi ne razpovilo.

"Pojdi, Bazilja, pojdi!" jastokal
je čez nekaj časa zamolklo. Potem pa
se je obrnil k steni in ni se več

menil, dekletovega joka.

In vendar je oždrasel. Ali s svojo
sestro ni govoril več!

VIII.

Zdrava bodi, zdrava bodi,
zdrava bodi vekomaj!
Jenks.

Skoraj na gori je zapel
nekdo slovo od sveta vjel.

Jenks.

Antonjo Vlesjevič je popolnoma oždra-
sel. V Dubrovniku ni zahajal več,
ali vendar je skrbel, dobri prijatelj
gozde, da se mu je pripadalo vse na
mno, kar se je v družbah govorilo
v njegovi sramoti. Preberjel je vse.
Uroga uro je prevečal v vešči pod
Fevetimi vinetimi perlami, ker
jerk enomer v daljavo, tija na
bliščee morje.

In tudi Razija je bregela, ni na
skrivnem jokala. Ticala je le s svoji
sobi, kjer jo je stara Marta tola-
žila z boljšo prihodnostjo.

Ali boljša prihodnost ni hotela
napraviti. Pač pa je nekega dne
stara služabnica iz Dubrovnička pri-
nesla pregretno novice, da se boice
mladi Gozde v dan svojega prvi-

Sanja med senatorje poročiti z Marijo
de ferra. Kakor je, dobra sharka skriva-
la in skrivala, na tihem brisala solze,
in se branila na vso moč, je radovedno
dekle vendar počasi izleklo iz nje vse.

Devetnajstletna peva je naslonila težko
glavico na mizo, malo telo se ji je vi-
jalo od bolešči, dokler se ji nohanji
boj ni izlil iz oči v dolgem plakanju.
Izvedel je tudi Antonjo. Ati skrad mu
ni odtergala besede; saj je poznal
plemenitost, duhovnosti Re!

Drugo jutro je bilo vreme deževno,
črni oblaki so viseli po nebu, ter
se pojavili tija in sen. Sedaj in sedaj
je puš p taks močjo potegnil, da so
se vitke olive v malem vrtnu do-
tal upogibale. Moja je vrolo, kakor
da bi se kuhalo v svojem oserčju. Vi-
lo je to kužno jutro v jugu. Ati ven-
dar je bil Antonjo gledjevič danes
rad ostrega perca. Zavil se je bil vs
praznično obleko, dejal krog vrata naj
belejše francoske špice, ogernil se
s žametom, ter opasal tanki papir.
V olgo čas se je mudil s svoji
sobi, premelaval svoje peči, ter ko-
nečno zaval nekoliko listin in jih
skril na persih. Zalogstvo je se jedno
krat pogledal po malem svetlobu

okrog. Koliko svetlih misli se mu je tu za-
svetilo, koliko krasnih idej! In ko je ga-
dvoiril vrata mu je bilo kot da bi
slovo jemu od življenja, kot da bi ga-
valil kamen na gomilo svoje duše.

Tohu pa je vstopil v potok k svo-
ji sestri. Ali soba je bila prazna. Sed je
k Marci, pa tudi tu je ni bilo. Starka
je stonela sama pri mizi, z razjasnjeni
sivimi lasmi. Povorila je glasno & sama
si peboj. Ni ga čula, ko je odperl vrata.
Poprijela se ga je groza. Pobegnil je na
ver. In tu je bila Bazilja. Zalostna
je hodila med cvetjem, katero je bilo
poleglo pred močno sapo. Ko ga je opa-
zila tako prazničnega, se je nehote ga-
indila. Obstal je pri vhodu. Bazilji
pa se je zdelo, da prosi njegov pogled
& staro ljubeznijo na nji, kakor nekdaj
v boljših dneh. Od radosti je vskliknila
in razprosterla roki. Antonio je pri-
stopil in obstal pred njo.

Bazilja, je dejal kemno, - imela si
nekdaj brata, - imela si nekdaj
brata - ponavljal je še polj tiho - in
bil je pravi uboven človek! Skoraj
vse se prenese! Ali je človeku kakor
prosi izlečejo dušo iz telesa, če mu
tako počasi umorijo srce, da se čuti
kako pada kaplja za kapljo, če je vsaka

Korak Kervad, vsaka beseda polja,
problemu mora poginili in obupati tudi
najkrepkejši. 'Ni lo vsek!' Tako se je godilo
vojennu bratu. Tu je bilo nekakaj
na njegovo razpadlo gonilo, metali pro
kletstvo, per, dejali: 'Kaj je bil strupen
človek!' nikar jim ne verjemi, Bazilja,
nikar jim ne verjemi! 'Tvoj brat je
bil, dober človek!'

Tu prijel jo je z rokami za blede
glavice, ker ji gledal s solzno oko.
'Nikar jim ne verjemi, Bazilja!
Tu pklonil se je ker ji poljubil usta:
'Bodi zdrava, Bazilja, ostani zdra-
va!'

Dekle je hotelo govoriti - ali beseda
ji je ostala v grlu. Temno se ji je
storiло pred očesom. 'Kaj se je go-
pel popolnoma zavedela, ni bilo več
brata. Oni, na prohi prohi Dubrovniku
ga je videla, kako je hitro korakal, za-
vil s plač, katerega mu je papa zvijala
v vratu. Grlo ji ni grlo, dokler se ji
ni skrilo za ovinkom temna, pralova
oseba. -

* * *

V Dubrovniku pa je bilo isto jutro
veselje. Fernando Boye je bil pozvolnil
svoje štiri in desetletno leto in danes

22
so ga sprejeli med častno, vladovladno sta-
rušinstvo. Nasiravno je bilo slabo vreme,
hitele so vendar stari senatorji od vseh
strani k vladni palači.

Pri portalu je stala pektorjersa stra-
ža v fantastični opravi in veselo med
sabo klepetala. Tu bile so stari brada-
ci in mlade, obrise, černo oke osebe.
Ali vse je bilo zadovoljno pod temi ši-
rokinimi klobuki. Operali so se na težke
muskete, ter drujili mimogrede,
mlade meščanke.

Veseli kriki je vlihnil, ko je stopil
mednje Antonjo Plesjever, vestno ja-
vit v plašč, da se je videlo le ru-
meno mu lice in pa jurno goreča
očesa pod pokrivalom.

"Ali je našli penat še tu?" je
oprašal.

Priletelo se mu je. Tih se je vsedel
pobem na kamnito klopo v loži, ter
iskal, da bi slavnemu penat najprej
vse slavno svoj zbornico. Zolnirji
pa so pričeli zopet kramljati.

Honečur se je iz gornih pobem gačulo
govorjenje.

"Signori senatorji!"

In ko bi prenil je polihnil šum v loži.
Stari očelje spuščali so se varno pod
slopnice, ter obdušali mladega.

senatorja in mu stiskali roko. Fernando
Gozze je bil ogernjen s, sardovano,
rudeco, staras in ko opravo; je ne
koder pa si je bil pokril s velistensko
težanjo allonge - praruko. V priljuden
smehljač je imel obrana lica in delal
na vse strani priklone.

Ko se stopilo v lopo je Antonjo vergel
plaš? paz sebe, planil proti mlademu
senatorju, ko blisk urno pobegnil
naprej, ker ga dvakrat potisnil
Gozzeju v trebuh.

"To ti pošlje moja sestra, Fernando!"
"Madona santissima!" in Gozze je te-
lebnit jecaje na zemljo.

Antonjo pa je vergel proč kerrava
jeklo, ker mirno obdal predi lope.
Skraja je pravla po njem, ker ga tirala
si isti trenutek v jecjo.

Mladega senatorja pa so odnesli na
dom k staremu očetu. Leta pa si je
ruval v bolečinah redke svoje lase,
in klet svoj čas in klet prederne se
prove, se nesramne Antonij-
ne.

Ničesar mu ni pomagalo!

Fernando Gozze je umrl že juba
nóč! -

VIII

I ko ura nam od bije,
 črna zemlja nas pokrije,
 kdo bo se po nas poravnal?
 Kdo se z nami bo ponadal?
 Janko?

Slabo beleča lučica je komaj na pol raz-
 svetljevala temni prostor na okrog. Skozi
 malo okno v debelim zidu se je videl
 kos modrega neba in pa nekoliko rož ved
 na njem. Tiho je bilo tu notri. Lule so
 se slabo vodene kupile, glasno od stopa
 padajoče.

Pri reoni mizi je sedel Antonja
 Gledjavič.

S podperko glava je gela v listine pred
 sabo, ni bral. Bral je tiho, samo tu in
 tam je govoril pol glasno pesedo.

Ali hipoma mu je zaplambelo oko.
 vstal je - gorče prišel brati, da so
 mu z navdušenostjo tekli glasovi iz
 gerla.

v tihi noči je bilo in nihče ni čul pre-
 kraonih pesmi, nihče jih ni mogel z
 nevednim krohotanjem. Ni bilo islih krea-
 tur, ki so danes patke, jutri Drugače:
 pred carom ližejo prah, v skrivnih ga-
 tisjih pa so prosti zidarji in slikarji
 v žepu svoje ~~te~~ pesti. Dvaka boja ni
 jih bilo, da bi bile z okradeno sabro

s svojim sprosjejenim humorigem kalili ta
veličastni presnutek! In kakor ti bolela po-
slušati nebesa, pogledala je luna skozi
okno in obsejala nesrečnega pesnika.
Dolgo je bral, in ko je prebral in odkladal
list za listom, bilo mu je, ko da bi od-
kladal življenja Ros za Rosom. Pravi jo
da potrditi stvarnika laboda, kadar mu
ginejo noči, kadar mu zastaja kri v
žilah, nebeske melodije, da se med tiso-
čeri mi plaskini glasovi zgradi smert:
voja pa pojenja s svojim pomenjem,
in njene hčerke, rože povodnje, zibljajo
od veselja bele kelihe. Antonio gled-
jevič je bil tak, do smrti zasveti la-
bod!

Ničesar mi niste dali, je dejal gretno,
prav ničesar, nego strupa polno kupo!
In to sem moral do žislega izpajati!

In žalosten je vredil svoje pesni.
Ce se pogrezne kamnita gora, gatre
kudi naj plemenitejšega junaka. In mene je
zasvetla!

Čudno se mu je zasvetilo v ocesah,
"Naj ne ostane spomina po meni!"
In jemal je list za listom, ter ga pribli-
žal k luči, da ga je gladni plamen vt
hipu pogoltnil.

In plasel je list za listom, da ni

24
ostalo drugje, kot kup črnega pepela.
S poljubno ga je pograbil skupaj, se
naslonil na njega in tako ostal.

Lučica je berlala in berlala, začela
počasi projemati in končno izgorela.
Tihota je vladala. Samo vodene kaplje
so padale od stroga!

Opunaj pa se je prebudilo mlado jutro
že gorami, ker se dvigalo z rožnatim
svojim obrazom iz gora!

Ali se vedno je plnil jesnik ob
niji.

Velika jutro pa se je bil iz Stan. bu-
la provernil mladi Palmota! Htel je
v jeto in svojemu nesrečnemu prijatel-
ju. To pa je stopil in slonečem, ter
mu lahko prizdignil glavo, je takoj
zopet plaho odskočil.

Antonjo Pledjeric je bil - mrtel.
Kad' zgalnitkom svetih pesem, mu
je bilo prilo serce. —

* * *

Čez leto dni pa so v samostanu. Uršule
sprejeli mlado novico. Bila je bleda, kot
vosek, in oho je pričalo, da živele dolgo
več ne bodo.

Bila je Teodora, Baziga Pler-
jevičeva!